

HUMAK®

OPINNÄYTETYÖ

Luontoelokuvafestivaalin lipunmyynti: Uudet näkökulmat ja parhaat käytännöt

Case: Savonlinnan kansainvälinen luontoelokuvafestivaali

Kristiina Ontto

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

240 op

Arvioitavaksi jättämisaika

4/2024

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma 240 op

Tekijät: Kristiina Ontto

Opinnäytetyön nimi: Luontoelokuvafestivaalin lipunmyynti: Uudet näkökulmat ja parhaat käytännöt

Sivumäärä: 38 ja 3 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Jari Hoffren

Työn tilaaja(t): Savonlinnan kansainvälinen luontoelokuvafestivaali

---

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimii pieni paikallinen liikkuvaan kuvaan erikoistunut festivaali nimeltään Savonlinnan kansainvälinen luontoelokuvafestivaali. Tapahtuman tavoitteena on lisätä ympäristön- ja luonnon arvostusta kaikissa ikäluokissa elokuvan ja taiteen keinoin. Luontoelokuvafestivaalin ohjelmisto painottuu siis luontoteemaisiin elokuviin, mutta se sisältää myös muita taiteenlajeja monipuolisesti.

Tämän työn tavoitteena oli tarkastella tilaajan toimintaa lippujen- sekä tuotemyynnin saralla, sekä kehittää niitä vastaamaan elokuvafestivaalin kentän nykyistä tilannetta. Nimenomaan lipunmyyntiin keskittyntä tarkastelua tapahtumaorganisaatiossa ei ole aiemmin tehty, jolloin työhön käytettävissä olleet resurssit tulivat organisaatiolle tarpeen. Opinnäytetyön aihe on muodostunut tilaajan pyynnöstä.

Työn tietoperustassa käsitellään elokuvafestivaalien toimintakenttää Suomessa tällä hetkellä. Lisäksi palautettiin mieleen tapahtuman lipunmyynnin suunnittelun ja toteutuksen peruspiireita. Kehittämismenetelminä käytettiin lipunmyynnin työntekijöiden haastatteluita sekä vertailtiin vertailuanalyysin avulla omaa toimintaa muiden elokuvafestivaalien toimintaan.

Opinnäytetyön tuloksena ovat uudet hinnat ja lipputyypit luontoelokuvafestivaalin käyttöön sekä muita kehitysehdotuksia myyntiin vaikuttaviin prosesseihin.

Asiasanat: elokuvafestivaalit, luonto, myynti, liput, tapahtumat

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Management 240 ECTS

Author: Kristiina Ontto
Title: The ticket sales of Nature Film Festival: New perspectives and best practices
Number of Pages: 38 and 3 attachment pages
Supervisor(s): Jari Hoffren
Commissioned by: Savonlinna International Film Festival

The commissioner of this thesis is the Savonlinna International Nature Film Festival, a small local festival dedicated to conveying knowledge about nature and the environment through film and art.

The objective of this thesis was to examine and enhance the commissioner's activities in ticket and merchandise sales. The theoretical framework of the thesis discusses the current operational landscape of film festivals in Finland, as well as revisiting the fundamental principles of planning and implementing ticket sales for the event.

The methods used in the study include interviews with the ticket sales personnel and benchmarking of different film festivals in Finland and internationally.

The outcome of the thesis includes new pricing strategies and ticket types for the commissioner, along with other sales-related suggestions for the future.

Keywords: film festivals, nature, tickets, sales

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	TILAAJAN ESITTELY	6
3	FESTIVAALIEN LIPUNMYYNTI	10
	3.1 Elokuvafestivaalit tapahtumakentällä	10
	3.2 Lipunmyynnin strategioita	12
	3.3 SINFF lipunmyynti nyt	14
4	KEHITTÄMISMENETELMÄT	18
	4.1 Haastattelu	18
	4.2 Vertailuanalyysi	20
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	24
	5.1 Haastattelujen tulokset	24
	5.2 Vertailuanalyysin tulokset	26
	5.3 Lipputuotteet ja kehitysehdotukset	30
6	LOPUKSI	34
	6.1 Työn luotettavuus	34
	6.2 Itsearviointi	35
7	LÄHTEET	36
8	LIITTEET	39

1 JOHDANTO

Elokuvien ja liikkuvan kuvan merkitys yhteiskuntamme eri osa-alueilla on suuri. Kuten mikä tahansa muu taiteenlaji, musiikki, teatteri tai esimerkiksi kirjallisuus, myös elokuvat heijastelevat ja taltioivat usein oman aikansa kuvaa ja yhteiskunnallisia ilmiöitä.

Pitkän linjan elokuvaohjaaja Jouko Aaltonen kuvaa Lähikuva-lehden haastattelussaan dokumenttielokuvia yhteiskuntien peiliksi, muistiksi, herättäjiksi ja muuttajiksi. Dokumenttielokuvien avulla on mahdollista nostaa tärkeitä aiheita yhteiskunnalliseen keskusteluun ja ylläpitää keskustelua vaihtoehtoisin keinoin. (Oisalo 2016, 80–87.) Elokuvafestivaalit tapahtumina taas puolestaan tuovat usein yhteen elokuvien tekijät, katsojat ja muut sidosryhmät sekä tarjoavat matalan kynnyksen alustan liikkuvan kuvan teemojen käsittelyyn.

Opinnäytetyöni tilaajana toimii pieni paikallinen, ympäristöteemaisiin elokuvaan keskittynyt elokuvafestivaali nimeltään Savonlinnan kansainvälinen luontoelokuvafestivaali. Tämän työn ydintavoitteena on luoda uusia lipputyyppejä, jotka palvelevat paremmin tapahtuman tarpeita, ja jotka vastaavat paremmin elokuvafestivaalien kentän yleistä ja nykyistä tilannetta. Kehityksen lähtökohdaksi nousi toimintaympäristön ymmärtäminen paremmin sekä festivaalin oman toiminnan vertailu muihin vastaaviin.

Pitkän pohdinnan jälkeen tapahtuman tuotantotiimi teki vaikean päätöksen, ja luontoelokuvafestivaali pitää tauon tapahtumasta vuonna 2024. Välivuoden tavoitteena tuotantotiimillä on kehittää festivaalin konseptia ja tuotannon rakennetta – tämä opinnäytetyö pureutuu yhteen osa-alueeseen, Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin lipunmyyntiin.

2 TILAAJAN ESITTELY

Opinnäytetyön tilaajana toimii luontoteemaisiin elokuviin erikoistunut itäsuomalainen festivaali - Savonlinnan kansainvälinen luontoelokuvafestivaali. Tapahtuma on järjestetty ensimmäisen kerran vuonna 2010 ja järjestetään tyypillisesti vuosittain aina elokuun puolivälissä. Kyseessä on siis pian 14-vuotias, suhteellisen nuori elokuvafestivaali.

Tapahtuman taustalta löytyy voittoa tavoittelematon yhdistys nimeltään Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin kannatusyhdistys ry. Savonlinnan luontoelokuvafestivaali on arvoihin pohjautuva tapahtuma, jonka päämääränä ovat erilaiset aineettomat tavoitteet. Festivaalin päätavoitteena on nostaa ympäristön ja luonnon arvostusta elokuvan ja taiteen keinoin kaikissa ikäluokissa. Ohjelmisto koostuu erilaisista elokuvista, musiikista, taiteesta, keskusteluista ja koko perheen ohjelmasta. Festivaali pyrkii myös toimimaan ympäristö- ja elokuvakasvatuksen rajapinnoilla ja tekee vuosittain yhteistyötä paikallisten koulujen kanssa. Kaupunkifestivaaleille tyypillisesti ohjelmisto koostuu useasta yksittäisestä tapahtumasta eri puolilla kaupunkia. Ohjelmisto on laajentunut elokuvista monitaiteellisemmaksi viimeisten vuosien aikana, ja opinnäytetyön tarve onkin kehittynyt muun muassa tämän rakenteellisen muutoksen vuoksi. Savonlinnan kansainvälinen luontoelokuvafestivaali kerää vuosittain noin 2500 festivaalikävijää. Ennätysvuonnaan 2019 festivaali on kerännyt noin 4000 kävijää. (SINFF 2023b.)

Luontoelokuvafestivaalin ohjelmisto koostuu niin maksullisesta, kuin myös ilmaisesta ohjelmasta. Ilmaisohjelmalla on merkittävä rooli festivaalin brändin kannalta, ja yksi suurimmista ulkoilmassa tapahtuvista ilmaistapahtumista, elokuvapiknik, onkin luontoelokuvafestivaalien tunnistetuin ja odotetuin ohjelmanumero.

Luontoelokuvafestivaali työllistää osa-aikaisesti kolme työntekijää. Lisäksi lyhytaikaisempia työsuhteita solmitaan vuosittain 1-2 koordinaattoreiden kanssa. Itse tapahtumassa työskentelee vuosittain noin 30 talkoolaista, joiden pitkäjänteinen sitoutuneisuus on mahdollistanut festivaalin vuosittain. Tapahtuman ympärivuotinen ydintiimi taas sisältää festivaalijohtajan, ohjelmistopäällikön sekä tuottajan. (mt.)

Festivaalijohtaja Annakaisa Vanttinen sekä ohjelmistopäällikkö Minna Nurmi ovat toimineet tapahtuman parissa jo lähes alkutaipaleelta lähtien. Tuottaja Jarkko Kääriäinen on hypännyt mukaan vuoden 2022 alussa tuomaan uutta osaamista ja näkökulmaa tuotannon puolen sujuvuuteen.

Tuotannon rakenne ei ole mahdollistanut nopean aikataulun kehittämistä tai yhteen aihealueeseen syvälle sukeltamista tuotantotiimin sisällä. Tästä johtuen opinnäytetyöhön käytettävät aikaresurssit sekä kehittämistehtävä ovat tuotannolle tärkeitä.

Nopeat muutokset toimintaympäristöissä ovat tuoneet uudenlaisia haasteita ja mahdollisuuksia yhteisöille (Ojasalo ym. 2015). Festivaalin toimintaympäristö sekä koko Suomen tapahtumakenttä on kokenut merkittäviäkin muutoksia viimeisten vuosien aikana. Muutosvoimista merkittäviksi voimme merkitä 2019 alkaneet vaikeudet Suurimmat vaikutukset olivat Covid-19 pandemialla, joka aiheutti laajoja yhteiskunnan sulkuja, jotka vaikuttivat puolestaan erityisen laajasti tapahtuma-alaan.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA selvitti vuoden 2021 tutkimuksessaan koronan vaikutuksia tapahtuma-alan yhteenlaskettuun liikevaihtoon - vuonna 2019 ala tuotti 1,2 % Suomen BKT:stä ja vuonna 2020 alan liikevaihto putosi yli viidenneksen. Kyseisessä tutkimuksessa keskityttiin nimenomaan tapahtuma-alan yrityksiin, mutta vaikutuksista kolmannen sektorin toimijoihin voidaan vain arvioida. (Etlä 2021). Pandemian lisäksi viime vuosina potentiaalisten festivaaliasiakkaiden ostokykyä on heikentänyt nopea inflaatio. Sodat ja niiden tuoma energia-kriisi ovat jatkaneet haastavia aikoja. Suomen pankki puhuu julkaisuissaan poikkeuksellisen nopeasti inflaatiosta, joka on leikannut palkansaajien reaaliansiota ja heikentänyt kotitalouksien ostovoimaa (Osmaum & Pönkä 2023).

Yksityishenkilöiden lisäksi kulut ovat nousseet kaikilla muillakin, palveluntarjoajilla sekä tapahtumajärjestäjillä. Helmikuussa 2023 alan keskusjärjestö Tapahtumateollisuus ry toteutti jäsenilleen kyselyn, jossa selvitettiin alan toimijoiden liiketaloudellista tilannetta. Kyselyssä keskeisimmiksi haasteiksi nousivat kustannusten nousut, työvoiman saatavuus sekä kaluston ja palveluiden saatavuus. Kuitenkin 80 % prosenttia vastaajista kertoi myynnin nousseen pandemian aikaisesta myynnistä, ja osalla noussut jopa pandemiaa edeltävän ajan lukuihin. (Sandqvist 2023.)

Kulttuuri näyttäisi olevan myös Suomen hallituksen budjetin leikkauslistojen kärkipäässä. Taiteen edistämiskeskus (Taike) leikkasi taiteen julkisia avustuksia ja apurahoja vuonna 2024 viiden prosentin verran eli noin 1,3 miljoonaa euroa (Taike 2023). Kulttuurilta on jo nyt leikattu 8 miljoonaa euroa, ja Valtionvarainministeriö on ehdottanut lisää leikkauksia tuleville kolmelle

vuodelle eteenpäin. Kulttuurialalla leikkauksia pidetään uhkana taiteen ja kulttuuri tulevaisuudelle. (Aromaa & Parkkinen 2024.) Suuret leikkaukset osuvat merkittävästi pieniin toimijoihin ja organisaatioihin.

Edellä mainitut isot muutokset festivaalin toimintaympäristössä ovat näkyneet myös muutoksena Savonlinnan luontoelokuvafestivaalin asiakkaiden ostokäyttäytymisessä, kulurakenteiden muutoksena sekä tapahtuman kasvun hidastuksena. Pääsylippujen ostopäätös tehdään yhä lähempänä itse tapahtumaa, tapahtuman järjestämisen kulut ovat kasvaneet ja kävijämäärät pysyneet samoina. Muutokset eivät ole kuitenkaan tähän mennessä muuttaneet luontoelokuvafestivaalin tuotannon prosesseja merkittävästi, ja käydyissä keskusteluissa tuotantotiimi tuli yhteisymmärrykseen siitä, että toimintatapoja ja festivaalin tuotteita olisi hyvä päivittää vastaamaan nykyisen toimintaympäristön tilannetta.

Keskustelu tämän työn tarpeesta ja kehityksen kohteesta on aloitettu tammikuussa 2023, ja tuotantovuoden edetessä suunta opinnäytetyölle ja sen kohteelle vahvistui. Tapahtuma nojaa vahvasti joka vuosi jaettavaan apurahoihin, joiden myöntämisestä aina seuraavalle vuodelle ei ole taetta. Rahoituspohjan vakiinnuttaminen on organisaation pitkäjänteinen tavoite, ja tämän kehittämistehtävän tavoitteena on suunnata katse sisäisiin prosesseihin. Näistä ulkoisesti näkyvin ja sisäisesti vaikuttavin on lipunmyynti ja sen osuus tapahtuman rahoituksesta. Lipputulojen osuutta lopullisesta rahoituksesta on haasteellista ennakoita. Ennakoinnista vaikeampaa on tehnyt sen, että yhä useammat jättävät lippujen oston viime metreille.

Helsingin Sanomat selvitti syksyllä 2022 tapahtumajärjestäjien havaitsemaa muutosta lippujen ennakkomyynissä - 15 satunnaisesti valittua kulttuurialan tapahtumajärjestäjää vahvistivat saman ilmiön. Lippuja ostetaan yhä lähempänä itse tapahtumaa. Tilanne on hankala, sillä monien pienten toimijoiden tulot ovat pohjautuneet ennakkomyyntiin. (Körkkö & Typpö, 2022.)

Työn edetessä on tärkeää kiinnittää festivaalin kohderyhmään, sisäisiin sidosryhmiin, myytävien tuotteiden eli tässä tapauksessa lipputyypien laatuun ja tarpeeseen. Opinnäytetyön lopputuloksena on juuri Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin tarpeisiin kehitetyt lipputuotetyypit ja lipunmyynnin kehitysajat, jotka perustuvat toimintaympäristön nykytilanteeseen sekä työntekijöiden haastatteluiden ja vertailuanalyysin avulla kerättyyn tietoon.

Työssä tehdään myös katsaus elokuvafestivaalien nykyhetkeen ja niiden toimintaympäristöihin. Toimintaympäristön tilanteen sanallistaminen voi toimia apuna myös muille suomalaisille

elokuvafestivaaleille ja elokuvatapahtumille. Opinnäytetyön vertailuanalyysin tulokset tarjoavat yleisen katsauksen suomalaisten elokuvafestivaalien lipunmyynnin käytänteisiin.

3 FESTIVAALIEN LIPUNMYyntI

Edellisessä kappaleessa avattiin tapahtuma-alan kenttään ja erityisesti festivaaleihin vaikuttaneita uusia haasteita sekä tämän kehitystyön tarpeen lähtökohtia. Tässä kappaleessa tutustumme lähempää suomalaisten elokuvafestivaalien tilanteeseen tällä hetkellä, tapahtumien myynnin rakenteen suunnittelun perusteisiin sekä tilaajan lippujen- ja tuotemyynnin nykyisiin prosesseihin.

3.1 Elokuva festivaalit tapahtumakentällä

Opinnäytetyön tilaaja toimitti marraskuun puolivälissä harmillisia uutisia - Savonlinnan kansainvälistä luontoelokuvafestivaalia ei järjestetä vuonna 2024. Järjestäjätiimi pitää taukoa, jonka aikana on tarkoituksena pohtia festivaalin tulevaisuutta, konseptin päivitystä sekä tapahtuman kustannusrakennetta. (SINFF 2023a.). Yhteiskunnan ja maailman nykytilanteen vaikutuksia on nähtävillä Savonlinnan luontoelokuvafestivaalin lisäksi myös muilla elokuvafestivaaleilla.

Yksi Suomen merkittävimpiä elokuvafestivaaleja, Rakkautta & Anarkiaa, julkaisi marraskuun lopulla 2023 tiedotteen, jossa festivaali kertoi tulevasta tukikampanjastaan. Kampanjan tavoitteena on kerätä varoja ja pelastaa festivaalin tulevaisuus. Epävakaa toimintakenttä, pandemia ja nopeasti nousseet kustannukset ovat vaikuttaneet tähänkin, 51 000 kävijää vuonna 2023 keränneeseen festivaaliin. (HIFF 2023.)

Huhtamon kylässä järjestettävä uniikki elokuvafestivaali näyttäisi myös pitävän taukoa festivaalin järjestämisestä, ja palaa vuonna 2025 juhlimaan 5-vuotis juhlavuottaan (Huhtamo 2023a).

Animaatioihin painottunut elokuvafestivaali Animatricks on ilmoittanut viettävän väli vuotta ja palaa taas uudistettuna vuonna 2025 (Animatricks 2024).

Uutisia tuotantotauoista elokuvafestivaalien parista näyttäisi tulevan useammalta suunnalta. On tietysti pidettävä mielessä, etteivät kaikki väli vuosista ilmoittaneet festivaalit ole tarkentaneet päätöksiin johtaneita syitä. Koko ala vaikuttaisi kuitenkin kamppailevan samoista ongelmista. Pandemian jälkeiset kävijämäärät eivät ole palautuneet ennalleen, tapahtumien rahoitusmallit ovat kokeneet muutoksia ja ennen kaikkea kulut ovat kasvaneet.

Samanlaista viestintää kuuluu myös muualta Euroopasta. Europa Film Festivals -järjestö on kerännyt mukaansa merkittäviä elokuvafestivaaleja ympäri Euroopan, ja julkaisi toukokuussa 2023 tukikampanjansa nimeltään #LoveFilmLoveFestivals. Kampanjan tarkoituksena on tukea elokuva-alaa, lisätä tietoisuutta erityisesti elokuvafestivaaleja uhkaavista tekijöistä sekä tuoda kaikki alan toimijat ja alan tukijat yhteen. (Europa Film Festivals 2023.)

Huhtikuussa 2024 julkaistiin avoin kirje päättäjille – Elinvoimaisen ja moniäänisen elokuvafestivaalienten toiminta on turvattava pitkäjänteisesti. Suomen koko elokuva- ja tv-ala ovat kriisissä. Hallituksen leikkaukset heikentävän merkittävästi Suomen tulevaisuutta ja ne eivät tue hallituksen kulttuuripoliittisia tavoitteita. Elokuvafestivaalit kasvattavat yhteisöllisyyttä, yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta sekä niiden vaikutukset yleisölle, työllisyydelle, alueelle, matkailuelinkeinolle ja koko AV-alalle ovat merkittävät. Myös elokuvafestivaalit muiden alojen mukaan ovat pandemia-ajan vaikutuksista, nousevista kustannuksista ja epävakaasta toimintakentästä. Valtion julkisella rahoituksella on keskeinen rooli elokuvafestivaalien jatkuvuuden turvaamisessa. Kirjeen on allekirjoittanut 27 suomalaista elokuvafestivaalia ja sitä on jaettu aktiivisesti kaikkien toimijoiden verkkosivuille sekä sosiaalisessa mediassa. (DocPoint 2024.)

Elokuva-ala myös kokonaisuudessaan on kokenut suuria muutoksia. Monet muutoksista ovat liitoksissa suoratoistopalveluiden suosion räjähdysmäiseen kasvuun viime vuosina.

Elokuvateattereiden suosio taasen vaikuttaisi vaihtelevan rutkasti vuosittain ja paikkakunnittain. Ennen vuoden 2019 pandemiaa elokuvateattereiden kävijämäärissä näkyi kasvua. Tilastokeskuksen toteuttaman vapaa-aikatutkimuksen 2017 mukaan elokuvissa käymisen suosio kasvoi kaikissa ikäryhmissä 35-vuotiaista ylöspäin. Nuorten kesken määrä oli vähenemään päin vaikkakin nuoret muodostivat edelleen aktiivisempien kävijöiden joukon. Elokuviin käynti on yleisempää isoissa kaupungeissa ja pääkaupunkiseudulla kuin muualla Suomessa. (Ekholm 2019.)

Koronarajoitukset iskivät elokuva-alalle yhtä kovaa kuin tapahtuma-alalle ja sulki monien teattereiden ovet pitkiksikin ajoiksi. Savon Kinot Oy:n toimitusjohtaja Sari Peltonen kertoo Ylen haastattelussa kävijämäärien vähentyneen korona-aikana jopa 80 prosenttia. Alan toimijat näkevät kuitenkin valoa tunnelin päässä ja uskovat kävijämäärien elpävän jälleen hitaasti. (Karvinen 2022.)

Elokuvafestivaalit toimivat molempien alojen rajapinnoilla, jolloin on huomioitava kaikki näissä toimintaympäristöissä tapahtuvat muutosvoimat.

Suomen elokuvasäätiön toteuttamassa kyselytutkimuksessa ”Pääkaupunkiseudun isojen elokuvafestivaalien yleisöt – tutkimus 2018” todettiin, että elokuvafestivaaleille tullaan useimmiten katosimaan sellaisia elokuva, joita ei muualta näkisi (SES 2018).

Näiden tietojen valossa, voimme todeta muutokset elokuvafestivaalien toimintakentällä vaikuttavan Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin lisäksi myös muihin alan toimijoihin.

3.2 Lipunmyynnin strategioita

Lipunmyynti muodostaa usein merkittävän osuuden tapahtuman taloudesta, ja se onkin yksi budjetoinnin kulmakivistä. Jo menojen budjetointivaiheessa on muistettava tuloihin liittyvät kustannukset, kuten lipunmyynnin järjestämisen kulut (Turunen & Asikainen 2019, 196).

Tapahtuman tulot taasen muodostuvat tyypillisesti seuraavanlaisista kulmakivistä: mahdollinen oma pääoma, yhteistyökumppanien satsaukset kuten mahdolliset tilat tai talkootyö, lipputuloista, avustuksista ja sponsoritulot. Lipunmyynnin tapoja on nykyään tarjolla myös monia, joista on hyvä valita omalle tapahtumalle ja kohdeyleisölle sopivimmat. Lippujen ennakkomyynti on mahdollista järjestää toimipisteissä, internetissä tai vaikka yhteistyökumppaneiden kautta. Internetissä järjestettävässä lipunmyynnissä voidaan rakentaa oma kauppa tai tukeutua ulkopuoliseen palveluntarjoajaan. (Niiranen 2020.)

Lipunmyynnin tavoitteena on kattaa osuus tuotantokuluista. Lipputulojen arviointi perustuu aina laskelmaan, jossa otetaan huomioon asiakaspaikkojen määrä, vapaalippujen määrä, tapahtuman kulut, maksimitulojen mahdollisuus sekä täyttöpörosentti tai kävijäaste. On tärkeää myös huomioida toimintaympäristö, kuten muut alueella tapahtuvat tapahtumat, muut samalla kentällä toimivat tapahtumat sekä aiempien ja tulevien vuosien hinnoittelut tapahtumassa. (Turunen & Asikainen 2019, 196)

Lipunmyyntiä ei voida siis pitää täysin yksiselitteisenä asiana. Lipun hintaan vaikuttavat lukuisat eri konkreettiset mittarit sekä hinnoittelun haasteena ovat tapahtuman sosiaaliset arvot. Seuraavassa visualisoinnissa on kerätty vaikuttavia tekijöitä helposti sulatettavaan muotoon.

(mt., 196).

Lippujen hinnoittelua suunniteltaessa on oltava realistinen yleisön varallisuuden ja kulutuskäyttäytymisen suhteen. Alennusryhmät eli edullisemmat lippuvaihtoehdot tuovat yhdenvertaisuutta asiakkaiden mahdollisuuksiin osallistua tapahtumaan. Myös edullisemmat ennakkoliput houkuttelevat ennakkomyyntiä sekä tuovat kassaan pohjarahaa jo ennen itse tapahtumaa. (mt., 106–107.)

Ennakkomyyntien kasvattamiseen löytyy useita keinoja. Tällaisia keinoja ovat esimerkiksi vaikuttajamarkkinointi, yhteistyö muiden organisaatioiden kanssa tai sähköposti- ja tekstiviestimarkkinointi. Sosiaalisen median vaikuttajat tai muut samoista teemoista kiinnostuneet yhteisöt voivat olla suora linkki omaan kohderyhmään. Suoramarkkinointi taasen vaatii huolellisuutta GDPR-säädöksiensä suhteen sekä jo valmiiksi kerättyä dataa omista asiakkaista. (Ticketmaster 2023.)

Joidenkin lipunmyynnin palveluntarjoajien tarjoamaan palveluun kuuluu vahvasti lipunmyynnin lisäksi myös markkinointiosaaminen ja neuvonta.

Lipunmyynti ja sen markkinointistrategioita yksittäisille tapahtumille ei ole montaa julkisesti saatavilla. Siitä huolimatta Suomestakin löytyy lukuisia lippujen myyntiin erikoistuneita palveluntarjoajia, sekä heidän kokemuksiinsa perustuvia ohjeistuksia, ehdotuksia ja oppaita.

Tapahtumien ja festivaalien lipunmyynti on vahvasti sidoksissa markkinointiin. Sillä markkinointi on iso siivu koko tuotantoa, pyrin rajaamaan opinnäytetyön näkökulmaa lähinnä lipunmyynnin osioon. Emme voi kuitenkaan sivuuttaa markkinoinnin merkitystä täysin.

Liveton webinaarissa marraskuussa 2023 käsiteltiin tapahtumamyynnin johtamista datalähtöisesti yhdessä vieraiden festivaalijohtaja Kyösti Ylikuljun sekä digimarkkinoinnin asiantuntija Sampo Soinisen kanssa. Tapahtumamyyni terminä tarkoittaa tapahtuman tarjoamien tuotteiden myyntiä, joka tapahtuu ennen tapahtumaa, tapahtuman aikana tai sen jälkeen. Tapahtumamyynnin tavoitteena on pyrkiä kasvattamaan kertaostoksen kokoa parantaen samalla asiakkaan kokemusta. (Liveto 2023.)

Keskustelussa käsitellään jo aiemmin tässä työssä mainittua ilmiötä - asiakkaiden ostokäyttäytymisen muuttumista. Asiakkaat haluavat entistä läpinäkyvämpää tietoa tuotteesta, ja erityisesti etsiä sitä tietoa itse. Myös ennakkolipunmyynnin hiljentyminen nousee esille tässäkin keskustelussa. Lipunmyynnin markkinointi on monikanavaista ja on tärkeää ymmärtää, mitä kautta oman kohderyhmänsä tavoittaa. Suoramarkkinointi helpottuu, kun toimijat omistaisivat oman rekisterin. Rekisterin ja datan omistaminen on konkreettista, ja keskustelussa suositellaan myyntistrategian pohjalle konkreettista dataa mututiedon sijaan. (Liveto 2023.)

Useimmissa tapauksissa lipunmyynnin ulkoistamista ulkopuoliselle palveluntarjoajalle suositellaan. Se säästää tuotannon resursseja mutta myös tuottaa mahdollisesti paljonkin tietoa asiakkaista. Näitä tietoja on mahdollista hyödyntää tulevissa tapahtumissa. Lipunmyynti järjestelmän valinta suhteutuu usein tapahtuman kokoon. (Turunen & Asikainen 2019, 104–106.)

Lipunmyynnin suunnittelu ja toteuttaminen vaatii siis tapahtuman toiminnan tarkastelua monelta eri näkökulmalta.

3.3 SINFF lipunmyynti nyt

Kehittäksemme juuri Savonlinna kansainvälisen luontoelokuva festivaalin tarpeisiin sopivia lipputuotteita, on hyvä ymmärtää lipunmyynnin tähän hetkistä tilannetta. Nykytilannetta karotetaan lisää kehitystyön menetelmien osiossa, jossa haastatellaan organisaation sisäisiä avainpelaajia.

Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuva festivaalin rahoitus pohja koostuu suurin osin vuosittain jaettavista avustuksista ja apurahoista. Kyseisen vuoden festivaalin ohjelmiston laajuus onkin suoraan kytköksissä kunakin vuonna myönnettyjen avustusten määrään. Asetelman vuoksi haasteeksi muodostuu tapahtuman pitkäjänteinen pidemmälle tulevaisuuteen suuntautunut suunnittelu.

Avustusten lisäksi festivaalilta löytyy pieniä sponsoreita sekä muita yhteistyökumppaneita. Tapahtuman kannalta erittäin tärkeää on paikallisten palveluntarjoajien ja muiden toimijoiden kanssa tehty yhteistyö. Vaihtokauppa -tyyppinen yhteistyö on erityisesti näin pienellä festivaalille merkittävää, ja tämä on huomioitava, kun verrataan esimerkiksi ilmaislippujen määrää maksullisiin. Lipunmyynnin ja tuotemyynnin osuus tulorakenteesta on vaihtelevaa - vuonna 2023 se on ollut noin 30 %. Tämä vastaa yleistä tilannetta elokuvafestivaalien kentällä. Irja Tervosen opinnäytetyössä Suomalaiset elokuvafestivaalit (2012) tehdyssä kyselyssä selviää, että lähes puolella vastanneista lipputuottojen osuus rahoituksesta oli 0–20 % (Tervonen 2012). Prosentit vaihtelevat toki vuosittain, ja ne antavat meille vain suuntaa antavan kuvan. Omien tuottojen määrä vaihtelee suhteessa kunkin vuoden kokonaisrahoitukseen.

Tällä hetkellä tilaajan tapahtuman lipunmyynti tapahtuu etukäteismyyntinä verkkokaupassa, jonne asiakas ohjataan festivaalin omilta verkkosivuilta. Festivaalin aikana lippuja on mahdollista ostaa infopisteeltä sen aukioloaikojen puitteissa tai tuntia ennen näytöksen alkua suoraan esityspaikan ovelta. Vuoden 2023 festivaalilla tuotetyypit ja hinnoittelu jakautuivat seuraavasti:

- Peruslippu 9 €
- Lastenlippu 7 €
- Sarjalippu (5kpl) 40 €
- Metsänäytös 15 €

Sillä osa ohjelmistosta järjestetään muiden toimijoiden kanssa yhteistyönä, on tapahtumavuoden mukaan hinnoiteltava myös erikoisohjelmistoa. Osa oheisohjelmistosta, kuten festivaaliclubi, ovat vakiinnuttaneet paikkansa. erohjelmistosta puhuessa tarkoitan esityksiä, jotka eivät sisällä elokuvia. Tyypillisesti oheisohjelmiston lipunmyynti on hoidettu yhteistyökumppanien toimesta. Menneinä vuosina haasteena onkin ollut asiakkaille lipunmyynnistä viestiminen. On viestittävä selkeästi mistä ja miten lippuja oheisohjelmistoon on mahdollista ostaa.

Vuoden 2023 festivaalilla oheisohjelmistoa on hinnoiteltu seuraavanlaisesti:

- Luontoretki 9 €
- Jazz-konsertti 20 €
- Festariklubit 25 €

Lipunmyynnin järjestämisen kulujen osuus lipunmyynnin tuotoista on vain noin 8 % eli kovin maltilliset. Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin tavoitteena on tarjota myös ohjelmaa kaiken ikäisille ja helposti saavutettavasti. Tätä tavoitetta on toteutettu ilmaisohjelmiston avulla. Esimerkiksi vuoden 2023 festivaalilla ilmaisohjelman osuus koko ohjelmistosta oli noin 20 %, joka on tärkeää huomioida suunniteltaessa tapahtuman rahoitus pohjaa ja miettiessä hinnoittelua.

Myydäksemme lippuja tapahtumaan, on ensin saavutettava tapahtuman yleisö. Asiakkaan matka konkreettiseen ostotapahtumaan on pitkä. Kuluttajakäyttäytymistä myös tapahtumissa ohjaa monisyinen verkosto, jota tapahtumatuottajan on yritettävä parhaansa mukaan ennustaa. Tyypillisiä syitä osallistua tapahtumaan ovat viihde, rentoutuminen, samoista asioista kiinnostuneiden ihmisten kohtaaminen tai esimerkiksi uuden oppiminen. (Turunen & Asikainen 2019, 21–22.)

Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin kohderyhmää on kartoitettu vuosien aikana erilaisin keinoin. Kaukonen Minna-Maria on tehnyt opinnäytetyön tilaajafestivaalille vuonna 2018. Kyseisen työn tavoitteena on ollut luoda markkinointivuosisuunnitelman runko Savonlinnan kansainväliselle luontoelokuvafestivaalille. Osana markkinoinnin runkoa on myös määritelty kaksi kohderyhmäkuvailua sekä yksi kävijäprofiili. Näistä nousevat keskiöön 25–30-vuotiaat pääkaupunkiseudulla sekä Savonlinnassa asuvat nuoret naiset ja yli 60-vuotiaat Savonlinnalaiset naiset. (Kaukonen 2018.)

Nämä kohderyhmäkuvailut antavat meille suuntaa, mutta eivät todennäköisesti vastaa täysin nykytilannetta, ottaen huomioon esimerkiksi muutokset Savonlinnan kaupungin väestörakenteessa. Pääkaupunkiseutu ja helsinkiläiset ovat kuitenkin edelleen tapahtuman kohderyhmän ja markkinoinnin ytimessä. Oman kokemukseni mukaan Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin asiakasryhmät voidaan jakaa myös seuraavanlaisesti; lipun ostaneet asiakkaat, vain ilmaistapahtumiin osallistuvat kävijät, kutsuvieraat, kannatusyhdistyksen jäsenet, yhteistyökumppanit (yksityiset henkilöt sekä yrittäjät) ja vapaalla olevat talkoolaiset.

Kaikki nämä ryhmät tarvitsevat erilaisia ja yksilöllistä järjestelyitä tapahtumaa tehdessä. Monet yritykset priorisoivat maksavia asiakkaita ja näiden palvelua. Aiemmassa luvussa käsiteltiin festivaalien rahoituksen muodostumista, ja on siis muistettava, että monet palveluista vaihdetaan pääsylippuihin, jolloin ne näkyvät tilastoissa “vapaapääsyinä”. Valuuttana toimii siis rahan

sijaan esimerkiksi talkoolaisten työpanos, jonka vastineena toimii pääsy näytöksiin. Vaihtokau-
poilla ei kuitenkaan ole mahdollista maksaa laskuja, joten tässä työssä keskitymme niihin kä-
vijöihin, jotka tuovat festivaalille konkreettista rahaa. Pienille tapahtumille vapaaehtoistyö on
kuitenkin usein elinehto, jolloin panostus vapaaehtoisein maksaa itsensä takaisin (Turunen &
Asikainen 2019, 133).

Festivaali toteutti vuoden 2022 tapahtumassa yhteistyössä Savonlinnan Hankekehityksen Ta-
pahtumat ja kongressit matkailun moottorina -hankkeen kanssa laajan asiakaskyselyn. Kyse-
lyssä kartoitettiin asiakastyytyväisyyttä sekä asiakkaiden kulutuskäyttäytymistä festivaalin ai-
kana. Kysely paljasti, että yli 90 % kävijöistä tulivat Savonlinnaan muualta. Suurin osa muualta
tulleista olivat Helsingistä. (Salmi Eventlizer 2022.)

Tätä puoltavat myös verkkosivujen tilastot. Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaai-
lin verkkosivuilla vierailaan eniten Helsingistä, Savonlinnasta ja Turusta tässä järjestyksessä.
Näiden tulosten lisäksi myös kyseisen vuoden suurimmat ikäluokat olivat 34–44-vuotiaat, 25–
34-vuotiaat tiukasti perässään. Myös kaikki tapahtumaan liittyvä informaatio saatiin pääosin
luontoelokuvafestivaalin verkkosivuilta. Verkkosivujen tilastoista löydämme tiedon siitä, että
eniten vierailuja vuonna 2023 on tullut Googlen hakukoneen kautta ja verkkosivuilla vierailaan
82 prosenttisesti mobiililaitteella. Tämä on hyvä huomioida, kun suunnitellaan lipunmyynnin
verkkosivua. On tärkeää, että asiakkaan kokemus festivaalin lippujen ostosta on helppo ja kä-
tevä. (Wix 2024.)

Vuoden 2023 tapahtumassa järjestettiin maksullisia elokuvanäytöksiä yhteensä 14 kappaletta.
Näistä kaksi esitystä olivat loppunmyytyjä. Kaikkien näytösten yhteenlasketun täyttöasteen
keskiarvo oli 46,1 % Näytösten täyttöaste vaihteli siis ääripäästä toiseen elokuvan mukaan. Eri-
tyisen menestyksekkääksi osaksi ohjelmistoa on noussut Metsänäytös, joka on sekä maksulli-
nen että usein lähes loppunmyyty tapahtuma.

Opinnäytetyön edetessä merkittäväksi kysymykseksi nouseekin - Kuinka vähennämme yksit-
täisten lippujen myyntiä, ja kannustamme asiakkaita osallistumaan yhtä useampaan näytök-
seen? Tähän ratkaisua lähdetään hakemaan tarkastelemalla nykyisiä lippuvaihtoehtoja ja ideoi-
malla tilaajalle uusia sellaisia, jotka kannustavan asiakkaita osallistumaan festivaalille laajem-
min. Lisäksi pureudutaan taustalla toimivan yhdistyksen kannatusjäsenyyteen.

4 KEHITTÄMISMENETELMÄT

Tämän kehittämistyön tavoitteena on luoda uusia ratkaisuja ja ideoita lipputuotetyyppeihin työn tilaajalle. Lipunmyynnin lisäksi lopputuotoksessa käsitellään lipunmyyntiä sivuavia toimintoja, kuten tuotemyyntiä sekä taustaorganisaation eli yhdistyksen jäsenyyttä.

Opinnäytetyön tietopohjana on käytetty tapahtumatuotannon perusteita käsittelevää kirjallisuutta ja lipunmyyntipalveluiden laatimia oppaita. Tärkeimmiksi menetelmiksi työssä valikoituivat työntekijöiden haastattelut ja vertailuanalyysi seuraavin perustein:

Haastattelujen tavoitteena on kerryttää tietoa festivaalin lipunmyynnin nykytilanteesta, ja siitä, miten sen tärkeät avainpelaajat kokevat toiminnan. Haastateltavina ovat lipunmyynnin vastaavan rooleissa toimineet henkilöt, joilla on tapahtuman aikana suora kosketuspinta asiakkaisiin sekä tietoa ja ymmärrystä lipunmyynnin prosesseista tapahtuman aikana.

Vertailuanalyysin avulla voidaan saada tietoa siitä, miten muut alan toimijat toimivat tapahtumien lipunmyynnin saralla. Vertailua tehdessä kiinnitin huomiota erilaisiin lipputyyppeihin, hinnoitteluun ja mahdollisiin alennuskategorioiden. Näiden lisäksi vertailussa tutustuin elokuvafestivaalien taustaorganisaatioihin ja organisaatioiden mahdolliseen toimintaan. Oman toiminnan vertailu muiden onnistuneisiin voi synnyttää uusia oivalluksia ja ideoita. Vertailuanalyysi mahdollistaa pääsyn sellaiseen tietoon, joka on Savonlinnan kansainväliselle elokuvafestivaalille olennaista ja tärkeää. Vertailuanalyysissa on yhdistelty julkisesti saatavilla olevaa tietoa sumalaisten elokuvafestivaalien käytännöistä sekä yksi kansainvälisen ulkomaalaisen elokuvafestivaalin haastattelu.

4.1 Haastattelu

Haastattelut ovat yksi käytetyimmistä tiedonkeruumenetelmistä kehittämistöissä, eikä turhaan. Haastatteluilla voidaan kerätä nopeastikin syvällistä tietoa kehittämisen kohteesta. Kun kohde on vähän tutkittu, kuten tässä tapauksessa, on mahdollista kerätä uusia näkökulmia avaavaa tietoa. (Ojasalo ym 2015, 106.)

Ymmärtääkseni paremmin millaisia ongelmia nimenomaan tilaajalla on ja millaiset ratkaisut siihen sopivat, haastattelin useita organisaation jäseniä. Haastateltavat ovat toimineet lipunmyynnin järjestelyiden avainhenkilöinä - lipunmyynnin koordinaattoreina. Henkilöiden histo-

ria organisaation jäsenenä sekä työsuhteiden pituudet ovat vaihtelevia. Lipunmyynnin järjestyiden lisäksi henkilöistä löytyy myös kosketuspintaa suoraan Savonlinnan kansainvälisen elokuvafestivaalin asiakkaisiin. Sellaista kosketuspintaa, jota ydintuotantotiimissä työskentelevillä henkilöillä ei välttämättä ole.

Koska tutkimusongelma on laadullinen - haemme tietoa siitä, millaisena festivaalin lipunmyynti on koettu, sopii menetelmäksi parhaiten puolistrukturoitu haastattelu. Puolistrukturoidussa haastattelussa etukäteen laaditut kysymykset voidaan esittää haastateltavalle tilannekohtaisessa järjestyksessä myötäillen haastattelutilanteen kulkua. Kysymysten sanamuodot voivat vaihdella, tilanteeseen sopimattomat kysymykset voidaan jättää pois ja haastatteliija voi kysyä haastattelun aikana mieleen tulleita kysymyksiä. (mt., 108.)

Tällaisessa haastattelussa on mahdollista luoda rennompi ja avoimempi keskustelutilanne haastattelijan ja haastateltavan välille. Kehittämistehtävässä ei ole selvinnyt vain yhtä ydinongelmaa, jolloin voimme avoimuudella löytää myös ratkaisujen sijaan uusia pohdinnan aiheita. Haastattelijan on kerrottava haastateltavalle kehittämistyön tarkoitus ja luottamuksellisuus. Haastattelu on vuorovaikutustilanne, jonka haastatteliija suunnittelee etukäteen ja ohjaa tilannetta sen aikana. Tämän työn haastattelut on määrä tallentaa, sillä jälkikäteen uudelleen kuunteleminen mahdollistaa uusien näkökulmien tai puheen huomioimisen. Asioita ei aina ilmaista suoraan, ja totuutta voi paljastua rivien välistä. (mt., 107,108.)

Tämä mahdollisesti piilossa oleva hiljainen tieto ja kokemus on tärkeää tilaajan tapahtuman lipunmyynnin kehittämiseksi. Haastateltaviksi valikoituivat Savonlinnan luontoelokuvafestivaalin lipunmyynnissä lähivuosina toimineet henkilöt. Näin tieto on tuoretta ja vastaa myös toimintaympäristöään.

Haastattelun kysymykset muodostuivat kolmen eri teeman ympärille. Näitä teemoja olivat työntekijät, lipunmyynti ja asiakkaat sekä kokemukset ja kehityskohteet. Pääpiirteittäin kysymykset olivat kaikille samat, mutta vastauksia tarkennettiin tarvittaessa lisäkysymyksillä. Kysymysten sisältö pohjautuu osittain omaan kokemukseen osana tuotannon tiimiä vuosina 2022 ja 2023, jolloin myös lipunmyynnin taustajärjestelyt olivat pienenä osana omaa toimenkuvaani. Tämän lisäksi on kerätty sisäistä palautetta työntekijöiltä ja dokumentoitu erilaisia havaintoja lipunmyynnistä.

Näitä dokumentteja olivat esimerkiksi lipunmyynnin palaveri ennen tapahtumaa ja lipunmyynnin purkupalaverit tapahtuman jälkeen. Dokumenteista nousi esiin lipunmyynnin ongelmakohtia, joihin halusin tarkennusta asianomaisilta toimijoilta eli tässä tapauksessa lipunmyynnin vastaavilta. Haastattelujen tavoitteena oli jo aiemmin mainitun hiljaisen tiedon keräämisen lisäksi löytää lipunmyynnin järjestelyiden kipupisteitä, kuulla niitä, jotka työskentelevät välittömästi festivaalin asiakkaiden kanssa, löytää teemoja, joista lopputuotosta voi ammentaa sekä testata ideoita keskustelun tasolla.

Kaksi haastatteluista suoritettiin videopuhelun välityksellä ja yksi kasvotusten. Kaikki haastattelut äänitettiin sisällön jatkokäsittelyä varten. Äänitteiden myöhempi analysointi mahdollisti kysymyksien vastausten kuuntelun tarkemmin, jolloin esiin saattoi nousta uusia asioita ja nimenomaan Ojasalon (2015) mainitsemia totuuksia rivien väleistä. Organisaation pienuuden vuoksi haastattelut suoritettiin anonyymina ja tästä syystä vastauksia ei olla yhdistetty henkilöihin haastatteluiden tuloksissa.

4.2 Vertailuanalyysi

Vertailuanalyysi on yksinkertaisuudessaan oman toiminnan vertaamista muiden vastaavien toimijoiden toimintaan. Menetelmän perustana on kiinnostus siihen, millaisia menestyksekkäitä ratkaisuja muut ovat löytäneet samaan ongelmaan. Vertailuanalyysi menetelmässä tutkitaan siis onnistuneita toimijoita ja pyritään oppimaan heidän menestyksensä syitä ja otetaan hyväksi otettuja tapoja omaan toimintaan mukaan. Menetelmä soveltuu parhaiten sellaisen kohteen kehittämiseen, joka on helposti ja selkeästi määriteltävissä. Kaikista vertailuanalyysin kohteista kysytään järjestelmällisesti samat kysymykset. On tärkeää kiinnittää huomiota niihin havaintoihin, joista voidaan oppia uutta, ja niihin, jotka ovat suoraan sovellettavissa omaan toimintaan. Menetelmän haasteena on oikeanlaisten organisaatioiden löytyminen vertailuun. (Ojasalo ym. 2015, 186).

Tämä menetelmä valikoitui kehittämistehtävän tärkeimmäksi kulmakiveksi, sillä Savonlinnan kansainväliselle luontoelokuvafestivaalille oli tärkeää kartoittaa omaa asemaansa kentällä ja verrata omaa toimintaansa muihin samalla kentällä toimiviin elokuvafestivaaleihin.

Festivaalin lipunmyynti sekä lipputuotteet ovat hyvin yksiselitteinen tutkimuksen kohde, jolloin omia tuotteita on helppo verrata muiden toimijoiden vastaaviin.

Vertailuanalyysin aloitin tutustumalla Suomen Elokuvasäätiön listaamiin suomalaisiin elokuvafestivaaleihin, jotka löytyvät säätiön verkkosivuilta (SES 2023).

Tarkempaan tarkasteluun valikoitui 14 elokuvafestivaalia, joista kaikki järjestettiin vuonna 2023, ja joilta löytyi aktiivinen verkkosivu tai sosiaalinen media. Säätiön lista ei ole täydellinen, joten osa vertailuun päätyneistä festivaaleista löytyivät muuta kautta, kuten Googlen hakukoneen tuloksista.

Pyrin valitsemaan vertailuun sellaisia festivaaleja, jotka järjestetään Helsingin seudun ulkopuolella ja sellaisia festivaaleja, joilla on samantyyppisiä tapahtumia kuin Savonlinnan kansainvälisellä luontoelokuvafestivaalilla. Vertailusta jäi pois Suomen suurimmat elokuvafestivaalit, joiden toiminta on parhaimmillaan ympärivuotista. Myös täysin maksuttomia elokuvafestivaaleja tai sellaisia, jotka järjestetään vaan yhdessä tapahtumapaikassa ei otettu huomioon vertailussa.

Vaikkakin tilaaja järjestää elokuvanäytöksiä koululaisille, vertailusta jäivät pois myös nuorille suunnatut festivaalit. Tilaajan koululaisnäytökset ovat osa sen strategiaa lasten- ja nuorten elokuva- sekä ympäristökasvatuksen alalla, ja tätä osaa festivaalista kehitetään muilla projekteilla. Koululaisnäytökset ovat kouluille täysin maksuttomia, jolloin ne ei eivät myöskään vaikuta lipputuloihin.

Tätä vertailua tehdessä on tärkeä huomioida tapahtuman toimintaympäristö ja muut tapahtuman järjestelyihin vaikuttavat ulkoiset tekijät. Halusin kerätä yleistä tietoa alan käytännöistä liittyen lipputuotteisiin sekä niiden hinnoitteluun. Ohjelmiston laajuuden osalta tilaajafestivaali osoittautui kentällä ainutlaatuiseksi. Luontoelokuvafestivaalin ohjelmisto sisältää laajasti erilaista monitaiteellista ohjelmaa, joka lähentelee jo kaupunkifestivaalien rakennetta.

Vertailuun päätyneitä suomalaisia elokuvafestivaaleja ovat:

Sodankylän elokuvajuhlat
Blue Sea Film Festival
Vera Film Festival
Huhtamo International Film Festival
Skabmagovat Film Festival
Ekenäs Film Fest
Tampere Film Festival
Night Visions, Turku

Sodankylän elokuvajuhlat
Kokkolan kinojuhlat
Rokumentti
Turku Animated Film Festival
Vinokino
IIK!!
Animatricks

Vertailun tapahtumista Night Visions ja Vinokino järjestetään sekä Helsingissä että Turussa. Vertailussa on huomioitu ainoastaan Turun tapahtumien hinnoittelut ja rakenne.

Vertailuanalyysissa sovelsin sekä määrällistä että laadullista tietoa. Festivaalien suuri määrä oli tärkeää, kun halusin kattavan otannan tyypillisistä hinnoista sekä lipputyypeistä kentällä.

Vertailun lisäksi halusin tutustua paremmin yhteen menestyneeseen elokuvafestivaaliin. Festivaaliksi valitsin vuonna 2023 lähes loppuunmyyneen Kokkolan Kinojuhlat. Tapahtumaan tutustuminen toteutettiin haastattelemalla Kokkolan Kinojuhlien toiminnanjohtajaa Kaisa Kukkolaa.

Kinojuhlat järjestettiin vuonna 2023 jo kuudennen kerran, ja ne ovat kasvattaneet mainettaan merkittävästi viimeisten vuosien aikana. Nuori elokuvafestivaali veti yli 4000 kävijää pienessä Kokkolan kaupungissa. Erityisen tärkeiksi piirteiksi vertailuanalyysin kannalta nousivat tapahtuman sijainti, kävijämäärä, monitaiteellinen ohjelmisto, taustalta löytyvä voittoa tavoittelematon yhdistys sekä se, että festivaalin ohjelmisto rakentuu vuosittain aina yhden teeman ympärille. (Kokkolan Kinojuhlat 2024.)

Savonlinnan kansainvälinen luontoelokuvafestivaali pyrkii nimensäkin mukaan toimimaan kansainvälisillä kentillä. Tämä huomioidaan erityisesti ohjelmistoa suunniteltaessa englanninkielisenä sisältönä sekä markkinoinnissa. Halusin verrata tilaajan festivaalia tässä työssä käsiteltyjen teemojen osalta myös muihin Euroopan sisällä toimiviin kansainvälisiin elokuvafestivaaleihin. Tässä vertailussa avainsanaksi nousi festivaalien teema eli luonto ja ympäristö. Vertailussa tutustuin toiseen Virossa toimivaan luontoelokuvafestivaaliin nimeltään Matsalu International Nature Film Festival.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Haastatteluilla saimme kerättyä tärkeää tietoa Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin lipunmyynnin nykyisestä tilanteesta. Festivaaliin tuotannon rakenne on sellainen, että siinä toimivat ydintiimin jäsenet toimivat itse festivaalin aikana taustalla, kauempana lipunmyynnin käytännön järjestelyistä.

Lipunmyynnin vastaavien haastattelut sanoittivat lipunmyynnin nykyistä tilaa konkreettiseen muotoon, ja vahvistivat sekä kielsivät ennakkoon tiedossa olleita ongelmia ja tiedonjyväsiä. Näiden ansiosta pystyin toimimaan puolueettomana havaitsijana tuotannon sekä osa-aikaisten työntekijöiden ja talkoolaisten välillä.

Vertailuanalyysin avulla taasen kartoitettiin elokuvafestivaalien alaa ja käytänteitä Suomen laajuisesti. Kerätyn tiedon avulla oli mahdollista reflektoida luontoelokuvafestivaalin omaa toimintaa alan muiden toimijoiden vastaavaan. Vertailu koostui määrälliset tiedon keräämisestä sekä kahteen elokuvafestivaaliin tarkemmin tutustumisesta.

Lopputuotoksen kehitysideoita jakautuivat karkeasti kahteen: uusiin lipputyyppeihin sekä muihin myyntiä tukeviin toimenpiteisiin. Kummatkin osiot ovat kehitysehdotuksia, jotka olen pohjannut tässä työssä aiemmin käsiteltyihin tausta-aineistoihin sekä kehitysmenetelmien tuloksiin.

5.1 Haastattelujen tulokset

Haastattelin kolmea lipunmyynnin vastaavan roolissa toiminutta henkilöä tilaajaorganisaation sisältä. Haastateltavien kokemus roolista oli vaihtelevaa, osa on ollut mukana järjestämässä tapahtumaa jo sen alkupäivistä lähtien, ja osa on hypännyt mukaan vasta muutama vuosi sitten. Kaikki haastateltavat olivat toimineet mukana festivaalilla viimeisten kahden vuoden sisällä. Tämä oli haastattelun kannalta tärkeää, sillä olen itse toiminut mukana näinä vuosina, ja tämä työ peilaa nykyisiä lipunmyynnin käytänteitä uusiin strategioihin.

Lipunmyynnin vastaavan rooli alkaa kesän aikana, mutta painottuu eniten itse festivaaliviikolle. Päätehtävinä ovat lipunmyynnin laitteiston etukäteistilaus, infomökin rakentaminen (koristelu ja tavaroiden järjestely), pohjakassoista huolehtiminen sekä muiden lipunmyynnin talkoolaisien perehdytys. Haastateltavat kokivat roolin sekä työtehtävät selkeinä. Aikaa käytännönjärjestelyihin ennen itse tapahtumaa voisi olla enemmänkin, mutta nykyisellään tilanne on hallitta-

vissa. Ainoana haasteena koettiin laitteiston ongelmat sekä festivaalin vieraiden vastaanottaminen, sillä vuoden 2023 tapahtumassa vastuu oli pitkälti infomökin henkilökunnalla. Tärkeänä nähtiin informaation sisäinen kulkeminen ja toivottiin, että vastaavat voisivat osallistua mukaan palavereihin jo aikaisemmassa vaiheessa tuotantoaikataulua.

Kaikki haastateltavat kokivat erityisesti viime vuoden lipunmyynnin sisäiset prosessit onnistuneiksi. Lipunmyynnin suurimpia haasteita olivat olleet lähinnä käytännön pienet ongelmat, kuten nettiyhteydet tai tulostuslaitteiston puutokset. Itse lipputuotteet ovat olleet selkeitä ja hinnoittelu ollut vuosien varrella johdonmukaista. Asiakkailta ei ole tullut erityistä negatiivista palautetta lippujen tai tuotteiden hinnoista. Päin vastoin, ne on koettu erittäin kohtuullisina. Savonlinnan luontoelokuvafestivaali oli toteuttanut hyvin taloudellista saavutettavuutta. Hintoja on nostettu hieman aiemmasta vuoden 2023 festivaalilla, mutta tätä ei ole koettu suurena muutoksena.

Sarjakorttien menekki oli hyvää ja niitä käytettiin ahkerasti. Ohjeet kortin käyttämiseen olivat selkeät ja asiakkaat olivat osanneet lunastaa paikkansa näytöksiin jo etukäteen omatoimisesti lipunmyyntijärjestelmän kautta. Tämä toiminto kevensi merkittävästi infokopin kuormitusta aiempiin vuosiin verrattuna, ja järjestelmän toimintoa pidetään tärkeänä myös jatkon kannalta. Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin sarjakortit eivät ole henkilökohtaisin, jolloin se mahdollistaa useamman lipun varaamisen samaan näytökseen. Sarjakortteihin liittyvä palaute koski lähinnä pelkoa siitä, ettei kaikkia viittä (5) lippua kerkeä käyttämään festivaalin aikana.

Itse lipunmyyntijärjestelmä koettiin riittävänä nykyisiin tarpeisiin. Tämä toimi hyvin sekä infomökillä että ovilipunmyynissä tapahtumapaikoilla. Myös vuoden 2022 laajassa asiakaspalautekyselyssä on saatu kiitosta sähköisistä lipuista, ja toivottu tämän mahdollisuuden säilyvät myös jatkossa (Salmi Eventlizer 2022).

Luontoelokuvafestivaalin tuotemyynti nostettiin esille erään haastatellun toimesta, vuoden 2023 festivaalilla myynti oli menestyksekkästä. Asiakkaat kyselivät usein kyseisen vuoden painatuksella tuotteita ja niitä oli toivottu myös 2022 asiakaspalautekyselyssä. Kyselyssä toivottiin erityisesti t-paitaa ajattomalla painatuksella (mt., 2022). Konkreettisten tuotteiden omistaminen koetaan tärkeänä muistona tapahtumasta ja se voi parhaimmillaan luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta tapahtuman ulkopuolella. Tuotteet toimivat myös puskaradio mainontana, kun niitä nähdään katukuvassa.

Kannatusjäsenyyden toiminnot taas tuntuivat jäävän taka-alalle. Siihen kaivattiin selkeyttä sisäisiin prosesseihin, mutta myös taustaorganisaation näkyvyyttä asiakkaille. Kannatusjäsenillä on ollut etuja, joihin kuuluu esimerkiksi pieni alennus tuotemyynnistä sekä sarjakortti kyseisen vuoden festivaalille. Kannatusjäsenyyden uudelleen miettiminen ja esille nostaminen tulevaisuudessa luo mahdollisuuden tukea tapahtuman toimintaa niin, ettei festivaalille tarvitse osallistua fyysisesti.

Yleiskuva haastatelluilla, heidän ohjaamilla talkoolaisilla sekä asiakkailta saaduilta palautteilta tapahtumasta on pelkästään positiivista. Kaikki perusprosessit koetaan toimivina ja palautteet koskevat lähinnä yksittäisiä toiveita sieltä täältä.

5.2 Vertailuanalyysin tulokset

Vertailuanalyysin tulokset voidaan jakaa yleisiin suomalaisten elokuvafestivaalien vertailuun, yhden elokuvafestivaalin haastatteluun sekä kansainvälisiin luontoelokuvafestivaaleihin tutustumiseen.

Vertailuanalyysin määrälliseen osioon lähdettiin liikkeelle keräämällä tietoja festivaalin lippujen hinnoittelusta sekä tuotetyypeistä. Hinnoittelun osalta minua kiinnosti erityisesti peruslippujen ja sarjalippujen hinnat sekä muut näistä poikkeavat lipputyypit, kuten esimerkiksi päiväkohtaiset liput tai koko festivaalin kattavat vastaavat.

Laadullisessa vertailussa halusin kiinnittää erityistä huomiota siihen, miten esimerkiksi elokuvista poikkeava erikois- tai oheisohjelmisto liitettiin mukaan tapahtumaan, miten se hinnoiteltiin ja kuinka lipunmyynnistä viestitään asiakkaille.

Ensimmäiseksi lähdettiin liikkeelle keräämällä taulukkoon tietoja elokuvafestivaalien tarjoamista lipputuotetyypeistä. Tämän vertailun tavoitteena oli tarkastella yleistä hinnoittelua pääsylippujen suhteen, sekä sitä, millaisia erilaisia tuotetyyppejä muut samalla kentällä toimijat tarjoavat. Vertailussa oli siis mukana yhteensä 14 elokuvafestivaalia.

Perinteisin ja tyypillisin vaihtoehto lipputuote-tyypeissä olivat yksittäiset liput yksittäisiin näytöksiin. Kaikkiin vertailussa olleisiin festivaaleihin oli mahdollista osallistua vain yksittäisiin näytöksiin. Peruslipun keskiarvohinta on pyöristettynä noin 9.90 € ja mediaani, eli tyypillinen arvo on 10 €.

Alennusryhmän lippuja tarjosivat vain neljä eri festivaalia, ja alennusryhmään oikeutetut olivat tyypillisesti opiskelijat, eläkeläiset, työttömät, varushenkilöt sekä siviilipalvelusta suorittavat. Lisäksi Vinokinon esityksissä kaikki sateenkaarevien järjestöjen jäsenet. Alennusryhmän keskiarvohinta on noin 7,7 € ja mediaani 7 €.

Peruslippujen lisäksi neljällä festivaaleista oli mahdollista ostaa sarjalippu. Sarjalippujen hinnat ja niiden sisältämät lippujen määrät olivat vaihtelevia. Sarjalippujen yksittäisen lipun hinnaksi jäi 6,6–10 €.

Kuuden elokuvafestivaalin tuotevalikoimaan kuului koko festivaalin kattava lippu. Näiden lipputyyppeiden keskiarvohinta on noin 50 € ja mediaani 40 €. Hinnan suora vertailu ei kuitenkaan kerro meille paljoa, sillä festivaalien pituudet päivissä, ohjelmisto sekä ohjelmiston sisällöt ovat todella vaihtelevia.

Päiväkohtaisia lippuja löytyi kolmelta eri festivaalilta ja niitä tarjottiin ainoastaan sellaisille festivaaleilla, joilla oli käytössään myös koko festivaalin kattava lippu. Tämän lipputyypin keskiarvohinta on 27 € ja mediaani 25 €.

Mielenkiintoista on se, että tässä vertailussa koko festivaalin kattava lippu on sarjakorttia tavallisempi vaihtoehto. Yhtä elokuvafestivaalia lukuun ottamatta näistä kahdesta vaihtoehdosta tarjolla oli vain toinen. On kuitenkin pidettävä mielessä, että tämä on pieni otanta koko Suomen elokuvafestivaalien kentästä.

Oheisohjelmistolla tarkoitan selkeiden elokuvanäytösten ulkopuolisia tapahtumia, kuten musiikkia, taidetta, keskustelutilaisuuksia tai muita erityisiä näytöksiä. Oheistapahtumia löytyi useammaltakin elokuvafestivaalilta, mutta niiden hinnoittelussa ei ollut mitään yhtä selkeää kaavaa. Yleisin tapa oli myydä näihin erikseen lippuja, ja lippujen hinnat ovat varmasti perustuneet kululaskelmiin. Näin ollen oletan elokuvafestivaaleilla käyvien asiakkaiden jo olevan tottuneita siihen, että lippuja saattaa joutua ostamaan useita ja välillä eri lähteistäkin. Kaikki vertailuanalyysin festivaalit tiedottivat verkkosivuillaan selkeästi mistä ja mihin hintaan lippuja tapahtumiin saa ostettua.

Lippujen vertailun lisäksi halusin tutustua lähemmin yhteen menestyneeseen festivaaliin ja sen toimintatapoihin, sekä vertailla sitä tilaajafestivaaliin. Tutustumista varten haastattelin Kokkolan Kinojuhlien toiminnanjohtaja Kaisa Kukkola. Haastattelu suoritettiin puhelinyhteyksien avulla.

Haastattelun teemoina olivat tapahtuman rakenne, lippujen ja oheistuotteiden myynti sekä alan näkymät.

Festivaali työllistää ympärivuotisesti ja osa-aikaisesti ainoastaan Kukkolan. Tästä huolimatta sen ympärille on muodostunut vakiintunut ja sitoutunut työryhmä sekä talkoolaiset, jotka mahdollistavat tapahtuman monet prosessit. Erityisen tärkeäksi mainitaan Kokkolan Kinojuhlien asema yhtenä kaupungin vetovoimista. Festivaalin kävijät muodostuvat pitkälti paikallisesti sekä muualta Keski-Pohjanmaan alueelta tulleista asiakkaista sekä alan ammattilaisista. Kukkola (2024) mainitsee nopeasti kasvaneen tapahtuman edellytyksiksi Kokkolasta löytyvät elokuva-alan ammattilaiset, kaupungin tuen sekä “enemmän on vähemmän” -mentaliteetin.

Ohjelmisto rakentuu vuosittain vaihtuvan teeman sekä maan ympärille, ja sisältää elokuvien lisäksi esimerkiksi musiikkia. Festivaali järjestää maksullisen ohjelmiston lisäksi myös ilmaisohjelmistoa, kuten teemaan liittyviä keskusteluja sekä tapahtuman avajaiset.

Yksi haastattelun osio koski tuote- ja lipunmyyntiä sekä myynnin prosesseja. Kokkolan Kinojuhlien yhteistyökumppanina toimii Bio Rex, ja lippujen myynnin vastuu on heillä. Elokuvateatteri yhteistyökumppanina mahdollistaa paljon, ja lipunmyynnin järjestäminen ei vaadi kokonaan uuden ja erillisen verkkokaupan rakentamista.

Kyseisen festivaalin lippujen hinnat vastaavat pitkälti yleistä tasoa kentällä. Lipputyypeinä ovat yksittäiset perusliput näytöksiin sekä tapauskohtaisesti hinnoitellut erikoistapahtumat. Toistaiseksi sarjakortteja tai festivaalin kattavia passeja ei ole tarjolla, mutta niiden ottamista käyttöön tulevaisuudessa on harkittu. Näiden tuotetyyppien kääntöpuolena Kukkola (2024) toteaa niiden vaativan myös työtä ja resursseja.

Tuotemyynnistä taas puolestaan löytyy kangaskasseja, t-paitoja, festivaalijulisteita sekä ajattomia huppareita. Tuotemyynnin lisäksi merkittävä ja ainutlaatuisena lisänä myyntiin on festivaalin järjestämä kahvila. Kahvilatoiminta pystytetään Työväentalon tiloihin ja sen prosessien taustalla ovat tapahtuman talkoolaiset. Kahvilatoiminta tuo pientä myynnillistä lisää omarahoitusosuuteen ja luo tapahtumalle yhteishenkeä.

Lipunmyynnin vuosikello Kokkolan Kinojuhlissa koostuu niin, että itse lippujen myynti ja ohjelmiston julkistus tehdään hyvin lähellä varsinaista tapahtumaa. Kukkolan (2024) mukaan koko ohjelmisto julkistetaan kerralla pari viikkoa ennen festivaalia ja liput laitetaan myyntiin noin viikkoa myöhemmin.

Nopea aikataulu tarkoittaa mielestäni sitä, ettei asiakkaille jää liikaa aikaa empiä lippujen ostojen suhteen. Tämä järjestely kuitenkin vaatii sen, että päätös osallistua tapahtumaan on jo tehty aiemmin. Lyhyt aikajana taasen voi ylläpitää asiakkaiden kiinnostusta tapahtumaa kohtaa erilaisella tavalla.

Toiminnanjohtaja Kukkola (2024) kertoo myös, että Kokkolan Kinojuhlat on alusta saakka haluttu pitää pienenä tapahtuma, eikä tavoitteena ole siis kasvattaa festivaalia sen toimintaympäristöä suuremmaksi. Tahtotila pitää tapahtuma sen kokoisena kuin se on, luo myös rauhaa tapahtuman järjestämiseen. Tämän on mahdollistanut Kokkolan kaupungin vankka tuki tapahtumaa kohtaan ja vakiintunut tuotantopohja.

Tärkeänä huomiona pienen elokuvafestivaalin toimintaympäristössä on sen alueen muut suuret tapahtumat. Suomen kentällä kilpailijoina elokuvatapahtumille eivät ole muut elokuvatapahtumat. Kinojuhlat ovat olleet merkittävä tapahtuma rakentamassa Keski-Pohjanmaan kulttuuri-brändiä ja sen taustalta löytyy laaja joukko ammattilaisia, joille elokuvien ala on tuttu ja tärkeä. Kukkola (2024) toteaa, että kun tapahtuman kulttuuriarvon tunnustetaan paikallisesti niin rahoittajien, kaupungin, muiden toimijoiden kuin yritysten toimesta, tuo se alueelleen hyvinvointia. Kinojuhlien menestyksen takana on sen sidosryhmien vankka tuki ja selkeä strategia.

Vertailuanalyyssissa halusin tutustua lähempää myös yhteen kansainväliseen elokuvafestivaaliin. Kansainvälisiä luontoelokuvafestivaaleja vertaillen maantieteellisesti lähimpänä meitä on Virolainen MAFF. Matsalu International Film Festival on järjestetty jo yli 20-vuoden ajan ja sen päätoiminta eli itse festivaali sijoittuu Matsalun kansallispuistoon. Festivaali järjestetään tyypillisesti syyskuun loppupuolella. Matsalussa elokuvia näytetään kuuden päivän ajan, jonka jälkeen festivaali matkaa näytöksinen muualle Viron kaupunkeihin vielä toiseksi kuudeksi päiväksi. Festivaalin ohjelmisto koostuu luontoteemaisista elokuvista, kilpailusta, luontovalokuvaamisesta sekä muusta oheisohjelmistosta. Osa ohjelmistosta on ilmaista kävijöille. Tapahtuman taustalta löytyy muillekin elokuvafestivaaleille tyypillisesti voittoa tavoittelematon yhdistys. (MAFF 2024a.)

Lipputuotteita festivaali tarjoaa seuraavanlaisesti:

- Päivilippu 8€, opiskelijat ja eläkeläiset 6€
- Festivaalipassi 25€
- Kannatuspassi 100€ (sisältää pääsyn kutsuvierastilaisuuksiin)
- Erikoistapahtumat kuten konsertit 10-15€

(MAFF 2024b.)

Lipputyyppeinä nähdään siis kokonaisvaltaisesti joko päivän tai koko festivaalin kattavia vaihtoehtoja. Hintatasoltaan ne ovat Suomea huomattavasti edullisemmat, mutta on pidettävä mielessä myös Viron yleisesti matalampi hintataso. Kiinnostuksen herättäväksi tuotteeksi nousi kyseisen festivaalin huomattavasti arvokkaampi kannatuspassi. Se on suunnattu tapahtuman suurille tukijoille ja sisältää asiakkaalle pientä ekstraa, eli sisäänpääsyn kutsuvieras tilaisuuksiin.

Muitakin kansainvälisiä luontoelokuva festivaaleja silmäillessä huomio kiinnittyi monen tarjoavan mahdollisuuden tukea tapahtumaa suoraan rahallisesti. Esimerkiksi Innsbruck Nature Film Festival Itävallassa, jonka toimii elokuva-alan ammattilaisten verkostoitumisen alustana sekä järjestää pääasiassa kilpailuita, mahdollistaa tapahtuman tukemisen verkkosivuilla. Ylävalikosta löytyy otsikko ”support!” ja sen alta vapaasti suomennettuna teksti: INFFin järjestäjä on voittoa tavoittelematon yhdistys, jolle tapahtuma on lähellä sydäntä ja joka tekee kovasti töitä onnistuneen toteutuksen eteen. Kaikki tapahtuman tukijat ovat tervetulleita tekemään niin, joko osallistumalla talkootyöhön tai rahallisella panostuksella. Jos haluat tehdä lahjoituksen festivaalille, se onnistuu seuraavan linkin kautta.” (INFF 2023.) Väliaikaiset tukikampanjan olivat Suomessa tuttu näky koronavuosina, mutta rahoittajien hakeminen näin suoraan ja ympärivuotisesti ei tunnu kuuluvan tapahtuma-alan toimintakulttuuriin kovin vahvasti.

5.3 Lipputuotteet ja kehitysehdotukset

Vertailuanalyysin tuloksina saimme yleistä kuvaa siitä, millaisia järjestelyitä, toimenpiteitä ja tuotteita suomalaiset elokuvafestivaalit tarjoavat kävijöilleen. Alan käytännöt myynnin osalta olivat yllättävän vaihtelevia ja on mahdollista todeta, että vain yhtä yksiselitteisesti parasta strategiaa tuskin on olemassa. Tärkeänä osana on todella ymmärtää tapahtumat omia käytettävissä olevia resursseja ja suhteuttaa niitä omaan toimintaympäristöön. Kehitysehdotuksina saatiin konkreettisia uusia lipputyyppejä, uusi hinnoittelu sekä muita kehitysehdotuksia.

Luvussa neljä käsittelimme lipun hinnoitteluun vaikuttavia mittareita. Yksi mittareista oli kilpailijoiden määrä – muita suuria elokuvafestivaaleja ei järjestetä luontoelokuvafestivaalin kanssa samaan aikaan, ja festivaalin teema erottuu monista ainutlaatuisena. Tapahtuman on mielestäni hyvä muistaa itseisarvonsa laadukkaana elokuvaan ja ympäristöteemoihin suuntautuneena tapahtumana.

Vertailuanalyysin avulla saatujen tietojen mukaan tilaajan yksittäisten näytösten peruslipun hinta on keskiarvoa matalampi. Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin on siis varaa nostaa vielä hieman lippujensa hintoja. Tätä puoltavat myös haastattelut, joiden mukaan asiakkaat ovat kokeneet aiemman hintojen noston kohtuullisena. Yksi lippujen hinnoittelun mittareista on kilpailijoiden hinnoittelu ja yleinen hintataso. Vertailuanalyysin avulla on saatu tieto lippujen keskihinnasta kentällä tällä hetkellä, ja hintojen noston jälkeen on mahdollista edelleen pitää peruslipun hinta keskivertoa saavutettavampana. Muutosten jälkeen hinnat pysyisivät edelleen suhteutettuina muiden toimijoiden hinnoitteluun.

SINFFin saavutettavuusstrategiaan on kirjattuna seuraava:

Olemme sitoutuneita kehittämään palvelujamme saavutettavuutta eri osa-alueilla, kuten viestinnän saavutettavuus, taloudellinen saavutettavuus, sosiaalinen saavutettavuus ja saavutettavuus eri aistien avulla. (SINFF 2021.)

Taloudellinen saavutettavuutta on tuettu pitämällä festivaalin hinnat verrattain alhaisina. Tätä tavoitetta on kuitenkin mielestäni taloudellisesti kannattavampaa ylläpitää toisin keinoin, kuten lisäämällä valikoimiin alennushintaiset liput opiskelijoille, eläkeläisille ja työttömille.

Uusiutumisen lisäksi myös jatkuvuus ja tasalaatuisuus on festivaalille tärkeää. Haastatteluissa selvisi, että sarjaliput tuotetyyppinä ovat suosittuja ja niitä myydään niin etukäteen kuin myös festivaalin aikana paikan päällä. Tämä puoltaa sarjalippujen säilytystä tuotevalikoimassa. Sarjalippujen käyttämisen kanssa ei ole ilmennyt ongelmia viime vuosina ja verkkokauppa järjestelmää pidettiin riittävänä. Lipunmyynnin vastaavan haastattelussa kuitenkin selvisi yleisimmäksi huolenaiheeksi se, että saako asiakas kaikki sarjalippuun kuuluvat viisi (5) elokuvaalippua käytettyä. Tämä huoli liitettiin erityisesti päällekkäisiin näytöksiin, tai siihen, ettei tapahtumapaikkojen välillä siirtymiseen ole varattu tarpeeksi aikaa. Sarjalipun tulevaisuutta ja hinnoittelua on hyvä miettiä. Ehdotan selkeyden ja jatkuvuuden vuoksi säilyttämään ne valikoimissa ainakin toistaiseksi.

Sarjalipun säilyttäminen ei kuitenkaan estä tapahtumaa ja sen tuotevalikoiman uusiutumista. Vertailuanalyyseissa selvisi, että moni festivaaleista on ottanut käyttöönsä päivä- ja festivaalipasseja. Näistä jälkimmäinen vaihtoehto oli saatavilla lähes puolella vertailun festivaaleista ja on hieman jopa sarjalippua yleisempi. Ehdotan, että festivaalipassille annetaan mahdollisuus ja kokeiluvuosi. Tuotetta voidaan markkinoida läpinäkyvästi uutena kokeiluna.

Näen asian niin, että koko festivaalin kattava lipputyyppejä suunnataan Savonlinnan luontoelokuvasfestivaalin tapauksessa erityisesti kauempaa tuleville asiakkaille. Tällainen tuote mahdollistaa asiakkaalle liikkumavaraa tapahtumassa, eikä rajaa käytettävissä olevien yksittäisten lippujen määrää sarjalipun tavoin. Savonlinnan luontoelokuvasfestivaalin ohjelmistoon kuuluu elokuvanäytösten lisäksi myös muuta monitaiteellista ohjelmistoa, kuten esimerkiksi musiikkia. Tätä elokuvista irrallista ohjelmistoa ei olla aiempina vuosina saatu osaksi sarjalippuja. Ideaalissa tilanteessa festivaalipassi sisältää pääsyn myös oheisohjelmistoon, jolloin tämä järjestely vaatii asian huomioimista jo ohjelmistoa suunniteltaessa. Tuotteelle laaditaan selkeät ja helposti ymmärrettävät käyttöohjeet. Esimerkiksi Huhtamon elokuvafestivaalilla on käytössään first come, first served -käytäntö, jolloin näytökset täytetään saapumisjärjestyksessä, ja tarvittaessa (Huhtamo 2024b).

Ensimmäisenä vuonna passin suosiota ja menestystä on mahdollista testauttaa alkuun esimerkiksi myymällä niitä hyvin rajallisen määrän. Käytännössä tämä tarkoittaisi pienen kiintiön varamista kaikkiin näytöksiin jo ennen lipunmyynnin aloittamista. Tämä kävelee käsikädessä markkinoinnin kanssa, ja kysyntää rajalliselle niin sanotusti ”luksustuotteelle” kokeillaan. Kun tilaajalla on tarjolla pienempiä taloudellisesti saavutettavia tuotteita, löytyy tilaa varmasti myös toiselle ääripäälle.

Vertailuanalyyseissa löytyi kansainvälisesti rohkeampia tapoja kerätä pohjakassaa jo ennen itse tapahtumaa. Savonlinnan kansainväliseltä luontoelokuvasfestivaalilta ja sen taustayhdistyksestä löytyy jo valmiiksi pieni joukkio kannatusjäseniä. Kannatusjäsenyyttä kannattaa ehdottomasti kehittää lisää, ja ensimmäisenä toimenpiteenä miettiä jo pelkästään nykyistä hinnoittelua. Yksityishenkilöiden kannatusjäsenyys on 40 € ja sen etuna on 5 kerran sarjakortti tapahtumaan, pieni alennus tuotemyynnistä sekä muita vaihtuvia etuja. Festivaalille ostettu sarjakortti puolestaan on täysin samanarvoinen. Jäsenyys on siis lähinnä muodollisuus ja näyttö siitä, että henkilö haluaa tukea toimintaa. Tässä tapauksessa hinnan nosto ei mielestäni aja jäsenyyden etua, mutta siihen liitetty sarjakortti ei ole taloudellisesti kannattava. Tämä opinnäytetyö on rajattu niin, ettei siinä ollut resursseja paneutua kannatusjäsenyyden yksityiskohtiin tarkemmin. Yksi

ehdotus on kuitenkin poistaa sarjakortti, miettiä jäsenyyden hinta uudestaan ja tarjota kaikille jäsenille esimerkiksi alennuskategorian hinnat tapahtumiin sekä mahdollisia muita etuja. Yritysten kannatusjäsenyys 100 € voidaan pitää sellaisenaan. Lisäksi verkkosivuille on hyvä lisätä avoin mahdollisuus tukisummien lahjoittamiseen.

Tämän kehitystyön tulokset puoltavat myös tuotemyynnin jatkamista. Asiakaspalautteet, työntekijöiden haastattelut ja vertailuanalyysi vahvistivat festivaalituotteiden kuulumista tapahtumien luonteeseen. Tuotemyynnissä on kuitenkin mahdollista liikkua ympäristöarvot edellä, ja pyrkiä tuottamaan sitä rajallisesti mahdollisimman kestävien yhteistyökumppanien kanssa.

Lipunmyyntiin tehdään strategia vuositasona. Kokkolan kinojuhlien tyyppinen muutaman viikon aikajana ei varmasti sovellu Savonlinnan luontoelokuvafestivaalin luonteeseen kansainvälisenä tapahtumana. On kuitenkin hyvä miettiä, onko ohjelmisto mahdollista julkaista kerralla, ja voidaanko lipunmyynnin julkistusta tukea markkinoinnin keinoin aiempaakin enemmän. Lippujen hinnat voidaan julkistaa jo hyvissä ajoin ennekuin itse liput ovat saatavilla.

Lipunmyyntijärjestelmä vastasi hyvin asiakkaiden ja työntekijöiden tarpeeseen, eikä siihen kaihattu toistaiseksi muutoksia. Oman asiakasrekisterin kerääminen on yhä tärkeämpää ja se aloitettiin tilaajafestivaalilla jo vuonna 2023. Tietoperustassa käsitellyssä Liveton webinaarissa asiantuntijat puoltavat tätä. Saman järjestelmän pitäminen antaa festivaalille jo valmiiksi hieman pohjaa ja datan keräämistä voidaan jatkaa. Datalla saadaan perusteltuja toimenpiteitä niin myyntiin, mutta erityisesti tapahtumamarkkinointiin.

Uudet ehdotukset hinnoitteluun löytyvät selkeämmin kuvattuna ja visualisoituina tämän osiosta ”Liitteet”, liite 3.

6 LOPUKSI

Tässä työssä tutkittiin Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin toimintaympäristöä ja siinä tapahtuneiden muutoksia vaikutuksia omaan toimintaan. Tietoperustassa palattiin lipunmyynnin järjestämisen peruspilareihin, tutkittiin toimintakentän muutoksia ja käytiin läpi tilaajafestivaalin oman myynninprosessien nykytilannetta.

Tilaajan toimintaa kehitettiin tilaajan toiveista ja tarpeista. Opinnäytetyön prosessi sanallisti myös koko elokuvafestivaalin kenttää paperille.

Työn tavoitteena oli perustellusti päivittää festivaalin lipunmyynnin sekä tuotemyynnin hinnat ja tuotteet vastaamaan toimintaympäristön nykyyhetkeä. Itse kehittämismenetelminä käytettiin työntekijöiden anonyymeja haastatteluita ja vertailuanalyysia, jossa tutustuttiin alaan paikallisesti ja kansainvälisesti. Näiden menetelmien avulla saatiin ajankohtaista tietoa kentästä ja vertailtiin siihen omaa toimintaa.

Opinnäytetyö tuotti tilaajalle uuden suunnitelman lipunmyyntiin seuraavaa aktiivista tuotantovuotta varten sekä muutamia myynnillisiä kehitysehdotuksia. Vaikkakin tämä työ keskittyy enemmän nimenomaan tilaajan omiin tarpeisiin ja toiveisiin, koen sen saavuttaneen tarkoituksensa.

Työn lopputulos jää tilaajan käyttöön seuraavaa aktiivista tuotantovuotta varten.

6.1 Työn luotettavuus

Tutkimusta tehdessä oli tärkeää huomioida tutkijan, eli minun asemani tutkittavaan kohteeseen nähden, eli itse tapahtumaan. Tutkija pyrki pysymään koko prosessin ajan neutraalina ja olla vaikuttamatta menetelmien kautta tullesiin johtopäätöksiin.

On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että työn tekijä ja tutkija on ollut mukana tilaajan ydintoiminnassa vuodesta 2022 lähtien. Aloitin organisaatiossa harjoittelijana ja toimin opinnäytetyöprosessin aloittaessani festivaalin tuotantokoordinaattorina. Asemani tapahtumaan mahdollisti nopean ymmärryksen ja pääsyn lipunmyynnin ydinongelmaan ja organisaation sisäisiin tietoihin. Harjoittelijana sekä tuotantokoordinaattorina en varsinaisesti työskennellyt lipunmyynnissä muuten kuin pintapuolisesti ohjaavana henkilönä, jolloin myös omat kokemukseni vaikuttivat tutkittavaan kohteeseen hyvin vähän.

6.2 Itsearviointi

Opinnäytetyön prosessi ei ollut suoraviivainen, ja marraskuussa 2023 esiin tullut tiedote muutti työn suuntaa alkuperäisestä suunnitelmasta. Tästä huolimatta mielestäni työ on saavuttanut tavoitteensa näiden resurssien puitteissa, ja seuraavin kehitysehdotuksin on hyvä jatkaa eteenpäin.

Tämän työn suurimmaksi kehityksen kohteeksi nostaisin asiakkaiden äänen puuttumisen. Työ on toteutettu omien resurssien ja mahdollisuuksien puitteissa, mutta jos tekisin sen uudelleen, osallistaisin Savonlinnan luontoelokuvafestivaalin asiakkaita kehittämiseen esimerkiksi kyselyn keinoin. Myös kokeiluvaihe olisi ollut työlle hyödyllinen, jos tapahtuma olisi järjestetty vuoden 2024 aikana.

7 LÄHTEET

Animatricks 2024. Animatricks International Animation Festival. Viitattu 4.3.2024 <https://animatricks.net/2023/>

Aromaa, Jonni & Parkkinen, Pia 2024. Kulttuurista voi kadota lähivuosina kymmeniä miljoonia – ”Näen leikkaukset arvopohjan murenemisena”, sanoo rahanjakaja. Yle 10.4.2024. Kulttuuri. Viitattu 11.5.2024 <https://yle.fi/a/74-20082767>

DocPoint 2024. Avoin kirje päättäjille: Elinvoimaisen ja moniäänisen elokuvafestivaalienten toiminta on turvattu pitkäjänteisesti. Viitattu 11.4.2024 <https://docpointfestival.fi/avoin-kirje-paattajille-elinvoimaisen-ja-moniaanisen-elokuvafestivaalienten-toiminta-turvattu-pitkajanteisesti/>

Ekholm, Jukka 2019. Elokvateatterit vetävät entistä enemmän yleisöä, elokuvien tv-katselu on hiipunut. Tieto&trendit artikkeli 5.9.2019. Viitattu 27.11.2023 <https://www.stat.fi/tieto-trendit/artikkelit/2019/elokuvateatterit-vetavat-entista-enemman-yleisoa-elokuvien-tv-katselu-on-hiipunut/>

Etla 2021. Etla selvitti, miten korona runnoi tapahtuma-alaa: liikevaihto tippui ja kannattavuus romahti yli 70 prosentilla alan yrityksistä. 6.9.2021. Viitattu 2.11.2023. <https://www.etla.fi/ajankohtaista/etla-selvitti-miten-korona-runnoi-tapahtuma-alaa-liikevaihto-tippui-ja-kannattavuus-romahti-yli-70-prosentilla-alan-yrityksista/>

Europa Film Festivals 2023. Europa Film festivals launches an awareness campaign on the necessity of film festivals for the industry. Viitattu 22.11.2023 <https://europafilmfestivals.eu/>

HIFF 2023. Rakkautta & Anarkiaa -festivaalin tulevaisuus on uhattuna - liity tukikampanjan joukkoihin! Viitattu 22.11.2023 <https://hiff.fi/uutiset/2023/11/20/rakkautta-anarkiaa-festivaalin-tulevaisuus-on-uhattuna-liity-tukikampanjan-joukkoihin/>

Huhtamo 2023a. Huhtamo International Film Festival. Viitattu 22.11.2023 <https://www.huhtamo.fi/>

Huhtamo 2024b. Huhtamo Internatioal Film Festival. Liput, Viitattu 23.4.2024 <https://www.huhtamo.fi/liput>

INFF 2024. Innsbruck Nature Film Festival. Support the Innsbruck Nature Film Festival. Viitattu 23.4.2024 <https://naturefestival.eu/en/support-the-innsbruck-nature-film-festival/>

Tervonen, Irja 2012. Suomalaiset elokuvafestivaalit. Pohjois-Karjalan Ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 20.4.2024 <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201202071984>

Karvinen, Petri 2022. Korona vei Sari Peltosen elokuvateattereilta jopa 80 prosenttia asiakkaista – nyt he ovat palaamassa, kiitos isojen ensi-iltojen. Yle 1.6.2022. Viitattu 27.11.2023 <https://yle.fi/a/3-12469018>

Kokkolan Kinojuhlat 2024. Viitattu 22.4.2024 <https://www.kinojuhlat.fi/>

Kukkola, Kaisa 2024. Kokkolan Kinojuhlat. Toiminnanjohtaja. Puhelinhaastattelu 11.4.2024. Turku. Haastattelija: Kristiina Ontto

Körkkö, Hilla & Typpö, Juh 2022. HS:n selvitys: Moni jättää lipun oston kulttuuritapahtumiin viime tintaan, osa yleisöstä on ”konkreettisesti kuollut”. Helsingin Sanomat 29.9.2022. Kulttuuri. Viitattu 13.11.2023 <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009089968.html>

Liveto 2023. Tapahtumamyynnin johtaminen datalähtöisesti. 10.11.2023 webinaaritalenne. Viitattu 14.12.2023 <https://k/materials.liveto.io/tapahtumamyynnin-johtaminen-datalahtoisesti>

Niiranen, Virve 2020. Tapahtumajärjestäjän opas 2020. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. (E-kirja). Kouvola: Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu. Viitattu 17.1.2024. <https://www.theseus.fi/handle/10024/354583>

Oisalo, Niina 2016. JOUKO AALTONEN: ”Dokumenttielokuva on syvällä yhteiskunnallisissa käytännöissä”. Lähikuva 04/2016, 80–84. Jouko Aaltosen haastattelu.

Ojasalo, Katri, Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy. Viitattu 13.11.2023.

Ostbaum Meri & Pönkä Harri 2023. Reaalipalkat ja ostovoima kohenevat Suomessa vähitellen. Euro ja Talous analyysi 12.9.2023. Suomen Pankin ajankohtaisia artikkeleita taloudesta.

Viitattu 14.12.2023 <https://www.eurojatalous.fi/fi/2023/artikkelit/reaalipalkat-ja-ostovoima-kohenevat-suomessa-vahitellen/>

Salmi Eventlizer 2022. Savolinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin kävijäkysely. Ei julkaistu.

Sandqvist, Jaakko 2023. Kysely: Tapahtumateollisuuden haasteina ovat kustannusten nousu ja työvoiman saatavuus. Avec media 22.2.2023. Viitattu 14.12.2023 <https://www.avec-media.fi/bisnes/kysely-tapahtumateollisuuden-haasteina-ovat-kustannusten-nousu-ja-ty-ovoiman-saatavuus/>

SES 2018. Suomen elokuvasäätiö. Pääkaupunkiseudun isojen elokuvafestivaalien yleisöt – tutkimus 2018. Parametra. Viitattu 11.4.2024 https://www.ses.fi/wp-content/uploads/2020/10/Elokuvafestivaalienyleisot2018_tutkimusraportti.pdf

SES 2023. Suomen elokuvasäätiö. Suomalaisia elokuvafestivaaleja. Viitattu 27.11.2023. <https://www.ses.fi/tietoa-elokuva-alasta/elokuvafestivaalit/>

SINFF 2023a. Lämmin kiitos luontoelokuvien ystäville. Viitattu 22.11.2023 <https://www.sinff.fi/>

SINFF 2023b. Tietoa meistä. Viitattu 22.11.2023 <https://www.sinff.fi/tietoa-meista>

Taike 2023. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2024 esitetään 5 prosentin leikkausta Taiken apurahoihin ja avustuksiin. Uutiset 9.10.2023. Viitattu 11.4.2024 <https://www.taike.fi/fi/uutiset/valtion-talousarvioesityksessa-vuodelle-2024-esitetaan-5-prosentin-leikkausta-taiken>

Ticketmaster.fi 2023. Tapahtuman ennakkomyynti - kanavat onnistumiseen. Viitattu 18.3.2024 <https://business.ticketmaster.fi/lipunmyynnin-ratkaisut/tapahtuman-ennakkomyynti-kanavat-onnistumiseen/>

Turunen, Jenni & Asikainen, Anniina 2019. Faktaa ja Fiilistä tapahtumatuottajalle. (E-kirja). Helsinki: Edita Publishing Oy

Wix 2022. Savonlinnan kansainvälisen luontoelokuvafestivaalin verkkosivut. Wix.com. Website Analytics. Ei julkaistu.

8 LIITTEET

Liite 1: haastattelujen teemat ja kysymykset

Teema yksi: työntekijät, taustatyö

1. Kuinka pitkään olet ollut mukana festivaalin toiminnassa ja millaisissa rooleissa?
2. Millaisia työtehtäviä lipunmyynnin vastaavan rooli sisältää?
3. Oletko kokenut perehdytyksen rooliin riittävänä?
4. Ovat vastualueet olleet selkeät?

Teema kaksi: lipunmyynti, hinnoittelu ja asiakkaat

1. Oletko kokenut lippujen hinnoittelut tähän mennessä johdonmukaisena?
2. Millaisia ovat keskeisemmät haasteet ja tyypilliset ongelmat lipunmyynnissä?
3. Onko asiakkailla ollut jotain ongelmia lippujen ostamisen prosesseissa?
4. Kuinka sarjalippujen käyttäminen on sujunut tähän mennessä?
5. Onko kannatusjäsenyys näkynyt jotenkin lipunmyynnissä?
6. Millaisia etuja yhdistyksen jäsenillä on ollut?
7. Koetko lipunmyynnin järjestelmän vastanneen festivaalin tarpeisiin?

Teema kolme: kokemukset ja kehityksen kohteet

1. Millaista palautetta olet kuullut asiakkailta/talkoolaisilta lipunmyynnistä?
2. Onko jokin aihe mitä emme ole vielä käsitelleet?

Liite 2: vertailuanalyysin haastattelun teemat ja kysymykset

Kokkolan Kinojuhlat

Festivaalin rakenne

1. Kuinka paljon festivaalilla on kävijöitä vuosittain?
2. Millaisista henkilöistä kävijät muodostuvat? (paikallisuus, kansainvälisyys)
3. Monta henkilöä festivaali työllistää, ja onko lipunmyynnistä vastuussa erillinen henkilö?
4. Kuinka festivaalin rahoitus karkeasti muodostuu?
5. Onko festivaalilla ilmaisohjelmaa, ja kuinka suuri osuus se on ohjelmistosta?

Lippujen myynti

1. Millaisia lipputyyppejä festivaalilta löytyy?
2. Löytyykö lipuista alennuskategoriat?
3. Onko harkinnassa ollut muita lipputyyppejä, kuten esimerkiksi sarjakortti tai päiväli-put?
4. Onko lipunmyynnille erillistä strategiaa?

Tuotemyynti

1. Onko festivaalilla omaa tuotemyyntiä tapahtuman aikana?
2. Millaisia tuotteita?

Alan näkymät

1. Onko Kinojuhlien tuotannossa koettu painetta oman rahoituksen lisäämisestä esimerkiksi myynti- ja lipputulosten avulla?
2. Ovatko tekijät kuten kustannusten nousu, työvoiman, palveluiden tai kaluston saata- vuus näkynyt teidän toiminnassanne?
3. Oletteko huomanneet mitään muutoksia asiakkaiden tarpeissa tai kulutuskäytöksissä?
4. Mikä on Kokkolan Kinojuhlien menestyksen salaisuus?

Liite 3: Visualisointi

SINFF SAVONLINNA INTERNATIONAL
NATURE FILM FESTIVAL

Lipputuotteet

Peruslippu	Sarjakortti	Festivaalipassi
9,5€	45€	60€
8€ opiskelijat, eläkeläiset ja työttömät	sisältää 5 lippua	Sisältää pääsyn kaikkiin elokuvanäytöksiin